

Sygn. akt IV CSK 416/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Narodowego Funduszu Zdrowia w W.
przeciwko P.(...) Spółce Akcyjnej w G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 4 lutego 2010 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 21 kwietnia 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na rzecz strony
powodowej kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 21 kwietnia zasądził od strony pozwanej
P.(...) Spółki Akcyjnej w G. na Rzecz Narodowego Funduszu Zdrowia w W. kwotę
5 403 789,17 zł oraz odrzucił pozew o zapłatę kwoty 2 729 986,80 zł.

Sąd ten ustalił, że Regionalna kasa Chorych w G., będąca poprzednikiem prawnym strony powodowej, zawarła w dniu 4 marca 2003 r. z O.(...) S.A. umowę przelewu, na mocy której nabyła wierzytelność przysługującą tej spółce wobec strony pozwanej w wysokości 10 499 949,23 zł. Uznał, że wbrew zarzutom strony pozwanej umowa ta była ważna i nie doszło do przedawnienia roszczenia, którego dotyczył przelew. Pozew podlegał częściowo odrzuceniu z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 19 grudnia 2007 r. uchylił powyższy wyrok po rozpoznaniu zażalenia strony powodowej i apelacji strony pozwanej. Sąd Okręgowy w G. po ponownym rozpoznaniu sprawy uwzględnił powództwo w całości. W wyroku z dnia 13 sierpnia 2008 r. obciążył stronę pozwaną także kosztami procesu. Rozstrzygnięcie to oparł o ustalenia faktyczne wskazujące, że umowę przelewu z dnia 4 marca 2003 r. w imieniu kasy chorych podpisali zastępcy dyrektora ds. finansowych i medycznych, a w imieniu zbywcy wierzytelności prezes zarządu spółki, który do dokonania tej czynności posiadał pełnomocnictwo udzielone przez członka zarządu i prokurenta. W dniu 10 marca 2003 r. cedent zawiadomił stronę pozwaną o dokonanych przelewach a cesjonariusz poinformował go o nabyciu wierzytelności i dokonał potrącenia z wierzytelnością strony pozwanej do wysokości 10 499 949,23 zł. W dniu 27 lutego 2003 r. strona pozwana złożyła wniosek o wszczęcie postępowania układowego, którego otwarcie nastąpiło 14 marca 2003 r. W dniu 16 października 2003 r. zostało wydane postanowienie o zatwierdzeniu układu z wierzycielami. Na liście wierzytelności znalazły się jedynie odsetki od wierzytelności objętej umową przelewu. Sąd Okręgowy ustalił również jakie postępowania sądowe toczyły się z udziałem stron i uznał, że z uwagi na ich przedmiot nie zachodziła powaga rzeczy osądzonej. Stwierdził także, że strona powodowa nabyła skutecznie wierzytelność, której dotyczyła umowa przelewu z dnia 4 marca 2003 r., uznając za nietrafne zarzuty strony pozwanej dotyczące jej nieważności. Za bezzasadny uznał także zarzut przedawnienia roszczenia.

Apelacja strony pozwanej została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 21 kwietnia 2009 r., który podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Podkreślając, że jest związany oceną prawną wyrażoną w uzasadnieniu wyroku wydanego w dniu 19 grudnia 2007 r. wskazał, że nabycie przez kasę chorych w dniu 4 marca 2003 r. wierzytelność od spółki O.(...) nie było czynnością polegającą na dokonywaniu obrotu wierzytelnościami i nie miało na celu dążenia do osiągnięcia z tego tytułu zysku. Zawarcie tej umowy nie prowadziło zatem do naruszenia przepisów o gospodarce finansowej kas chorych i dyscyplinie finansów publicznych. Sąd Apelacyjny

stwierdził również, że ocena, czy przy dokonaniu nabycia wierzytelności na kasie chorych spoczywał obowiązek złożenia zamówienia publicznego, powinna być dokonana w sposób zindywidualizowany. Na gruncie ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych nie można zaś każdej wierzytelności identyfikować z pojęciem prawa w rozumieniu art. 2 pkt 2 tej ustawy. W jego ocenie przepisy ustawy o zamówieniach publicznych nie miały zaś zastosowania do umowy z dnia 4 marca 2003 r.

Skarga kasacyjna strony pozwanej została oparta o obie podstawy określone w art. 398.3 § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 2 ust 1 pkt 2, art. 3 i art. 6 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (dalej – u.o.z.p.), art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353.1 k.c. i art. 72 ust 1 i ust 2, art. 2 ust 1 pkt 2, art. 3 i art. 6 u.o.z.p., art. 509 § 1 k.c., art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353.1 k.c., art. 128 i art. 131 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz art. 28 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, art. 38 k.c. i 39 k.c. w zw. z art. 17 k.s.h. i art. 103 § 2 k.c., art. 373 k.s.h., art. 38 k.c., art. 39 k.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego uchylenie i oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. „przez dowolne, sprzeczne z wyraźnym wskazaniem w umowie” przyjęcie, że spółka O.(...) S.A. przy zawarciu umowy przelewu była reprezentowana przez pełnomocnika, jest zarzutem kwestionującym ustalenia faktyczne w tym zakresie. Skuteczność tak skonstruowanego zarzutu wyłącza art. 398³ § 3.

Bezasadne były również zarzuty naruszenia prawa materialnego związane z kwestionowaniem pośrednio ustalenia, że umowa przelewu została zawarta przez pełnomocnika. Zasada reprezentacji łącznej przewidziana w ustawie lub statucie spółki prawa handlowego odnosi się do wymogu należytej reprezentacji spółki w sposób przez nie wskazany. W myśl tej zasady spółka może być reprezentowana jedynie przez określone osoby, co nie wyłącza jednak możliwości działania w imieniu spółki także pełnomocników. W tym przypadku wymagane jest jedynie udzielenie pełnomocnictwa do dokonania czynności przez osoby umocowane do reprezentacji spółki. Z zasady reprezentacji łącznej nie wynika natomiast konieczność udzielenia także pełnomocnictwa łącznie kilku osobom. Działanie jednego, skutecznie umocowanego

pełnomocnika, nie podważa zatem wymogu reprezentacji łącznej. Nie budzi też wątpliwości, że właściwie reprezentowana spółka może udzielić pełnomocnictwa do dokonania czynności prawnej osobie, która pełni funkcję prezesa zarządu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 68/06).

Sąd Apelacyjny przyjmując, że A. S. działał przy zawarciu umowy przelewu wierzytelności jako prawidłowo umocowany pełnomocnik spółki O.(...) S.A., nie wyraził nigdy oceny, że cedent nie był reprezentowany należycie i wchodziło w grę potwierdzenie zdziałanych przez niego czynności przez spółkę, przy zastosowaniu art. 103 § 2 k.c. Nie znajdowały zatem racji zarzuty niewłaściwego zastosowania art. 38 i 39 k.c. w zw. z art. 17 k.s.h. i art. 103 § 2, rzekomo przez przyjęcie, że spółka mogła potwierdzić czynność prawną dokonaną wadliwie przez A. S.

Niezasadniony był także zarzut błędnej wykładni art. 2 ust. 1 pkt 2, art. 3 i art. 6 u.o.z.p. polegający na uznaniu, że pojęcie dostawy użyte w przepisach tej ustawy nie obejmuje wierzytelności. Po pierwsze już sama redakcja tego zarzutu jest błędna i nie pozwala na jego uwzględnienie. Wskazuje ona bowiem, że Sąd Apelacyjny wyłączył generalnie możliwość potraktowania nabycia wierzytelności za nabycie praw w rozumieniu art. 2 u.o.z.p., co nie znajduje uzasadnienia. Sąd Apelacyjny stwierdził bowiem wyraźnie, że nie kwestionuje stanowiska, iż wierzytelność jest jednym z rodzajów prawa podmiotowego. Uznał jednak, że nie można identyfikować z pojęciem prawa w rozumieniu art. 2 pkt 2 u.o.z.p. każdej wierzytelności, gdyż należy uwzględniać przede wszystkim przedmiot świadczenia w konkretnym zobowiązaniu.

Stwierdzenie, że wierzytelności należą do kategorii praw, które mogą podlegać zbyciu nie oznacza, że na gruncie u.o.z.p. powstaje konieczność automatycznego uruchomienia procedury zamówienia publicznego w przypadku nabycia jakiegokolwiek wierzytelności przez podmiot obowiązany do stosowania przepisów o udzielaniu zamówień publicznych, bez względu na jej rodzaj. Nie można bowiem pomijać zarówno celu wprowadzenia ustawy o zamówieniach publicznych, jak i oceny konkretnych okoliczności towarzyszących nabyciu określonego prawa. Podstawowym celem stosowania ustawy o zamówieniach publicznych jest realizacja zasady uczciwej konkurencji przy realizacji zamówień finansowanych ze środków publicznych (por. wyrok sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2003 r., V CK 474/02, OSNC 2005, nr 1, poz. 8). Z tego punktu widzenia stosowanie procedury zamówień publicznych w niektórych przypadkach jest bezprzedmiotowe, co uwzględniają wprost przepisy u.o.z.p. Przykładowo ustawa o zamówieniach publicznych stanowi, że jej przepisów nie stosuje

się przy nabyciu nieruchomości, mimo że kupno nieruchomości należy niewątpliwie do pojęcia nabywania rzeczy w rozumieniu art. 2 ust 1 pkt 2 u.o.z.p. W tym przypadku przedmiotem nabycia jest bowiem rzecz indywidualnie oznaczona i „niezastępowalna”, która nie może być przedmiotem „dostawy” przez inny podmiot. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku nabycia zindywidualizowanej wierzytelności przysługującej określonemu podmiotowi wobec innego określonego podmiotu. Uruchamianie procedury zamówienia publicznego dla nabycia takiej wierzytelności nie mogłoby przynieść innego rezultatu niż jej nabycie od określonego wierzyciela. Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika zaś, że poprzednik prawny strony powodowej miał zamiar nabycia konkretnej wierzytelności w celu dokonania rozliczeń w relacjach pomiędzy sobą, jako dłużnikiem strony pozwanej i spółką O.(...) będącą jej wierzycielem. Należy podzielić zatem ocenę, że dla nabycia tego rodzaju wierzytelności nie miały zastosowania przepisy ustawy o zamówieniach publicznych. Tym samym nieuzasadniony był także zarzut nieważności umowy z dnia 4 marca 2003 r., związany z twierdzeniem o pominięciu obligatoryjnej procedury przetargowej odnośnie zamówienia publicznego.

Także pozostałe zarzuty dotyczące nieważności umowy, oparte o twierdzenie, że Sąd nie zastosował art. 58 § 1 k.c. w związku z przepisami ustaw o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym i finansach publicznych były nieuzasadnione. Jak już podkreślono, dokonane w sprawie ustalenia wskazują, że celem zawarcia umowy cesji było dokonanie potrącenia, co miało służyć sfinansowaniu w ten sposób należności za świadczenia zdrowotne. Ustalono również, że przeznaczono na ten cel środki ujęte w planie finansowym kasy chorych na opłacenie należności za świadczenia zdrowotne. Z tego względu nie można przyjąć, aby powołane w skardze kasacyjnej przepisy ustawy o finansach publicznych i ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym nakazywały uznanie umowy przelewu wierzytelności z dnia 4 marca 2003 r. za nieważną. Innym zagadnieniem jest natomiast, czy dokonanie tej czynności przez kasę chorych było działaniem celowym oraz rozważnym i czy osoby, które zdecydowały o zawarciu umowy przelewu działały kompetentnie i w zgodzie z wszelkimi obowiązującymi je procedurami.

Nieuzasadniony był także zarzut błędnej wykładni art. 509 § 1 k.c. Jest oczywistym, że cesja wierzytelności prowadzi do nabycia tego prawa przez inny podmiot, w miejsce wierzyciela, który dokonał przelewu. Z tą oceną nie jest sprzeczne stwierdzenie, że podstawowym celem tej umowy może być nie samo nabycie prawa lecz uzyskanie możliwości umorzenia istniejących zobowiązań. Tak też należy rozumieć

stanowisko prezentowane w tym zakresie przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu jego wyroku.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna strony pozwanej była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.